

VIII. Český jazyk – mluvnice

(pondělí 4. 1. 2021)

1) Procvičíme pravopis a zároveň větné členy v následujících větách:

Mí prarodiče žil_ na vesnici. Na dostihové dráze se objevil_ první koně.
Ledoborce si prorážel_ cestu mezi krami. Ledoborci si prorážel_ cestu mezi krami. Slanečky se zkazil_. Slanečci se zkazil_. Desítky čápů se už vrátil_ z teplých krajů. Tvrdil_ to zlí jazykové. Lidičky, to jste nemohl_ myslet vážně! Skupinky fanoušků postával_ na letišti. Tři dni dovolené utekl_ jako voda. Přibyl_ nám další dva dny volna. Stovky studentů čekal_ na výsledky maturitní zkoušky.

2) Dnes budeme probírat několikanásobné větné členy a vztahy mezi nimi. Toto učivo je v učebnici na stranách 86-89. Vztahy, tedy tzv. významové poměry budeme probírat postupně. Bude potřeba, abyste se učili zpaměti tyto významové poměry a také spojky, které je vyjadřují.

Do školního sešitu si запиšte:

Několikanásobné větné členy

- několikanásobný větný člen je tvořen dvěma či více větnými členy stejného druhu – ty jsou odděleny spojovacími výrazy nebo čárkami

př. Pivoňky, kosatce i mečíky krásně rozkvetly. – několikanásobný podmět

- mezi členy několikanásobného větného členu je vztah – významový poměr: slučovací, stupňovací, odporovací, vylučovací, důsledkový

Významové poměry

- poměr slučovací – značíme +

- spojky: a, i, ani – bez čárky!

- spojovací výrazy: ani – ani, jednak – jednak, hned – hned – s čárkou!, také jen čárka bez spojky (můžeme si dosadit spojku a)

Pt 4.p + Pt 4.p

př. Historii ani současnost Egypta si nelze představit bez Nilu. –
několikanásobný předmět v poměru slučovacím

Přs jmenný se sp. + Přs + Přs

př. Byl pro ně zásobárnou vody, dopravní tepnou i místem, kde lovili ryby. –
několikanásobná jmenná část přísudku v poměru slučovacím

- poměr stupňovací – značíme ┘

- druhá složka stupňuje význam složky předchozí

- spojky: ba, dokonce, nejen – ale i ...

PkS

┘

PkS

př. Amazonka je nejvodnatější, dokonce i nejdelší řekou na Zemi. –
několikanásobný přívlastek v poměru stupňovacím

3) Ze cvičení 89/4 budeme vybírat věty, v nichž jsou několikanásobné větné
členy v poměru slučovacím a stupňovacím.

Další poměry si probereme příště.